

## **Elvi jelentőségű kérdések erdőrendezésünk továbbfejlesztésének problémaköréből**

DR. MAGYAR JÁNOS

Az utóbbi években többször és többek részéről is elhangzott már az a vélemény, hogy erdőrendezésünk fejlesztésre szorul. Magam is rámutattam erre ismételten. Az erdőmérnökhallgatóknak évről évre rendszeresen elő is adom azokat a főbb tudnivalókat, amelyek megvalósításával erdőrendezésünk fejlesztését szolgálják. És az új erdőrendezési utasítás tervezete is közkézre került már. De mintha néhány fontos, mondhatnám elvi jelentőségű kérdés még mindig nem volna erdőrendezésünk fejlesztésének dolgában kellőképp tisztázva! Éppen ezért ezekről, úgy vélem, föltétlenül szólnom kell.

Persze megtörténhet, hogy amit jószándékú igyekezettel a következőkben szaknyilvánosságunk elé tárok, az egészen magától értetődőnek bizonyul. Nos, bárcsak így volna.

Itt van mindjárt az a kérdés, hogy erdőrendezésünk voltaképpen miért szorul fejlesztésre?

Tudok olyan véleményről, amely szerint egyszerűen azért, mert erdőrendezésünk a külföldi példákhoz képest egy s más tekintetben elmaradt.

Hát, lehetséges, hogy egy s más tekintetben valóban elmaradt. És ha ez megfelel a valóságnak, kövessük a külföldi jó példákat.

Arról azonban nem szabad megfeledkezni, hogy az erdőrendezés is — mint minden a világon — a helytől, az időtől és a körülményektől függ. És a „hely” most mindenekelőtt termőhelyet jelent, a hozzátartozó élőfakészlettel együtt. A „körülmények”-en pedig elsősorban társadalmi-gazdasági körülményeket kell érteni. Amennyiben tehát már csak ilyen értelemben is van különbség ország és ország között, következményeképpen különbségnek kell lennie az egyes országokban érvényesülő erdő- és fagazdálkodás-politikában és az ennek megvalósításához szükséges egyik nélkülözhetetlen eszközben: az erdőrendezésben is.

Alaposan meg kell tehát azt fontolni, hogy valamely külföldi erdőrendezési elvet, eszközt, módszert vagy eljárást a mi esetünkben alkalmazandó, illetve követendő példának nyilvánítsuk-e, — talán csak azért, mert az a maga (külföldi) helyén és a külföldi körülmények között (állítólag) beválik. Csupán megemlítem: az ún. nagyterületi erdőleltározás, mint országos viszonylatban használatos módszer, illetve eljárás, nálunk igazában szóba sem jöhet. És ugyanígy, pl. az ún. termőhelyi üzemosztályok alakítása sem. Avagy pl. a folyónövedék megállapításával kapcsolatban a fűrőcsapos-mintavételes eljárás sem. Ezek a mi erdeink állapotához és a mi társadalmi-gazdasági rendszerünk-ből folyó követelményekhez képest már meghaladott eljárások.

Szerfölött nyilvánvaló és mégis ki kell egyszer alapelvként mondanunk: erdőrendezésünk azért szorul fejlesztésre, mert az egész erdő- és fagazdálkodásunkat kell hatékonyan fejleszteniünk!

Egyébiránt igaz, az erdőrendezés az erdőgazdálkodásnak része. És a „rész” fejleszthető és fejlesztendő mintegy önmagában is, s ez is szolgálhat az „egész” javára. De az erdőrendezésre önmagáért vajmi kevésbé van szükség. Ha tehát fejlesztésről van szó, akkor annak alapelvileg az „egész” fejlesztésére kell irányulnia. Így erdőrendezésünk fejlesztésének szükségessége, mint ok, elsősorban nem öncél-ok. Vagyis erdőrendezésünk kevésbé szorul fejlesztésre azért, mert . . . , hanem sokkal inkább azért, hogy . . .

A második kérdés: mi az alapfeltétele annak, hogy erdőrendezésünk fejlesztésével az egész erdő- és fagazdálkodásunkat fejlesszük?

Ennek a kérdésnek, sajnos, nem lehet olyan egyszerűen és annyira vitathatatlanul helyesen a végére járni, mintha pl. az volna a dolgunk, hogy egy általános érvényű képletbe (egyenlőségbe) az ismert tagokat helyettesítsük be, s a keresett ismeretlent a jelölt műveletek elvégzésével számítsuk ki. Lényegében azonban elvi jelentőségű kérdésünk megoldásához is csakis efféle úton-módon juthatunk el.

A kérdéses alapfeltétel kétségtelenül az, hogy erdőrendezésünk fejlesztése ugyanazoknak az alapkövetelményeknek a kielégítésére irányuljon, mint amelyeknek az egész erdő- és fagazdálkodásunkkal kell megfelelnünk.

Ezek pedig: 1. a szükségletfedezés, 2. a tartamosság és 3. a gazdaságosság.

Am a tapasztalat igen tanulságosan arra int, hogy ezt a három követelményt — ha erdő- és fagazdálkodásunkkal valóban jó eredményeket akarunk elérni — minden fontos vonatkozásban és egyidejűleg kell kielégítenünk.

Az például, hogy az ún. rontott erdők sürgős átalakítására irányuló törekvések nagyrészt elakadtak, csak annyiban véletlen, hogy az elakadásuk bekövetkezését az önmagában egyébiránt fejlesztő irányzatú gondolat propagálói előre nem vélték. Pedig ez teljesen világosan tudható volt előre. Hiszen a területegységről véghasználat gyanánt általában kisebb mennyiségű és kisebb értékű fának köbméterenként átlag nagyobb költséggel való kitermelése — különösen ha a kitermelhető fára mint nyersanyagra esetleg nincs is szükség, avagy ha az megfelelőképpen feldolgozhatatlan, s ezért kellőképp hasznosíthatatlan, illetve értékesíthetetlen — megtévezve a sikeres felújítás általában fokozottabb kockázatával és költségeivel: vállalati erőből, de még ágazati támogatással is csak sokoldalúan arányos mértékben és ütemben valósítható meg.

A mi társadalmi-gazdasági viszonyaink között — s általában a szocializmus építésének folyamatában — a szükségletfedezés, a tartamosság és a gazdaságosság követelménye nem három egymástól különálló, hanem csak egyetlen egy összetett, hármas követelmény.

Persze tévedés volna azt képzelni, hogy a szükségletfedezés, tartamosság és gazdaságosság hármas követelményének egyidejűen sokoldalú kielégítése kizárólag az erdő- és fagazdálkodásra, helyesebben az erdő- és fagazdaságra nézve volna kötelező. Kötelező ez a népgazdaság minden ágára. Csakhát a népgazdaságnak aligha van még egy olyan ága, amelynek a munkájában a szóbanlevő hármas követelmény kielégítése, valóban jó hatásokkal, annyira szövevényes (komplex) problémának bizonyulna, mint az erdő- és fagazdálkodásban általában, — a mi erdő- és fagazdálkodásunkban pedig különösen.

Ennek néhány főbb oka:

1. Őserdeink nincsenek, így nálunk a fatermelés már mindenütt az ún. zárt munkakör fejlődéstörténeti fokán folyik, s magába foglalja mindazt a munkát, amit külön:

- a) magtermelésnek, ill. simadugvány-termelésnek,
- b) csemetermelésnek, ill. gyökeresdugvány-termelésnek,
- c) fatermesztésnek (az élőfa, az arbor megtermelésének),
- d) fakitermelésnek (az élőfából a nemélőfa, a lignum előállításának) szoktunk mondani.

2. A zárt munkakörnek nevezett fejlődéstörténeti fokon az élőfa már nemcsak munkatárgy, hanem termelvény (termesztvény) is, sőt munkaeszköz is, — aszerint, hogy szerepét a fatermelés folyamatában milyen viszonylatban vizsgáljuk, illetve minősítjük.

3. Az élőfa (az arbor) munkaeszköz jellegére való tekintettel a nemélőfa (a

lignum) újratermelése, s különösen a bővített, sőt egyre bővítettebb újratermelése, tartamosan és gazdaságosan általában sokoldalú és nagyfokú tervszerűség érvényesítését, másfelől szigorú munkarend betartását kívánja.

4. A faszükséglet rohamosan nő, de a kielégítésére nem mindenféle fa (lignum) alkalmas egyaránt.

5. Erdeink élőfakészletében általában kevés a fenyő és a lágy lombfa, viszont a kemény lombfáink között nem is egy olyan van (pl. az akác és a cser) — mégpedig aránylag nagy területen és tömegben —, amely iránt az igény (a kereslet) csökkent.

6. A fa mint nyersanyag iránt megnyilvánuló igény (kereslet) befolyásolható, kétségtelen azonban, hogy nagyobb távlatban az egész élőfakészletünk átalakításával, mint elkerülhetetlen történeti szükségszerűséggel kell számolnunk.

Erdőrendezésünket tehát végtére úgy kell fejlesztenünk, hogy következményeképpen erdő- és fagazdálkodásunkkal a szükségletfedezés, tartamosság és gazdaságosság hármasság követelményét mindenekelőtt az élőfakészlet képviselte faanyag iránt megnyilvánuló népgazdasági igényhez mért átalakításával elégsük ki.

De nehogy félreértés essék!

Tudott dolog, hogy az erdővel szemben támasztható társadalmi-gazdasági igény nem kizárólag a fára, mint nyersanyagra irányuló igény. Ezért a szükségletfedezés követelményét nem lehet kizárólag a faszükséglet fedezésének követelményeképp értelmezni. Magától értetődik, hogy minden erdőrészletre nézve külön-külön kell megállapítani az elsődleges rendeltetést és az elsődlegesen nem faanyagtermelés céljára kijelölt erdőrészletek esetében a fatermesztést olyan fafajjal (fafajokkal, illetve fafajtákkal), olyan szerkezetű állományval, olyan üzemmóddal és termesztési időtartammal kell folytatni, mint amilyen az éppen megállapított elsődleges rendeltetést — pl. az egészségvédelmet, vagy pl. a talajvédelmet — nem sértjük, sőt! Viszont a faanyagtermelés, mint másodlagos rendeltetés, azért az ilyen esetekben sem közömbös. És még a hatásfoka (intenzitása) sem lehet közömbös. Csak e tekintetben a szükségletfedezésnek és tartamosságának, vagyis az elsődleges rendeltetés folyamatos kielégítésének biztosítása mellett egyidejűleg a gazdaságosság követelményének érvényesítésére is súlyt kell vetni. Meg kell azonban különböztetni a népgazdasági szintű és a vállalati szintű gazdaságosságot. Bizonyos esetekben népgazdasági szinten még lehet gazdaságos a fatermesztés, amikor vállalati szinten már nem volna az.

Tudott dolog az is, hogy az élőfakészlet átalakítására irányuló munkának, főképp az egyes fafajok (fafajták) sajátos termőhelyi igénye miatt, bizonyos természetszabta határai vannak.

És tudott dolog az is, hogy az élőfakészlet átalakítása (megváltoztatása) voltaképpen már igen régóta és évről évre folyik.

Nos, ennek az élőfakészlet-átalakító munkafolyamatnak az eredményével, illetve eredményességével a jövőben az eddiginél sokkal magasabb és sokkal összetettebb követelményszintet kell elérnünk.

A harmadik kérdés: meddig terjedjen az állami erdőrendezősegek feladata az erdőrendezés terén?

Bizonyára szokatlanul hangzik ez a kérdés, de logikus és elkerülhetetlen.

Hát mit is értsünk erdőrendezésen?

Az erdőrendezés mindenekelőtt — a legtágabb értelemben — munka (mun-

kafolyamat), vagyis előre kitűzött cél (feladat) megvalósítására irányuló tevékenység.

De mikor „rendezés” a munka általában? — Akkor, ha személyek, tárgyak, dolgok, jelenségek előre elhatározott viszonyának, nevezetesen rendjének a létrehozására irányul.

Ehhez képest az erdőrendezés olyan rendezőmunka, amely az erdőkre (és a hozzájuk tartozó egyéb földrészletekre) nézve irányul előre megtervezett rendnek a létrehozására.

Ez a bizonyos rend azonban természetesen nem lehet öncélú.

Ezért az erdőrendezés pontosabban olyan rendezőmunka, amely az erdőkre és a hozzájuk tartozó egyéb földrészletekre nézve előre megtervezett rendnek a létrehozására irányul, mégpedig azért, hogy azok a velük szemben megnyilvánuló társadalmi-gazdasági igények (szükségletek) kielégítésére alkalmasak, sőt egyre alkalmasabbak legyenek — tartamosan és gazdaságosan.

Vajon az „erdőrendezés”-nek ilyen értelmezése nem túlságosan szószerinti (verbális) értelmezés? Meggyőződésem, hogy nem! Inkább szerencsésnek tartjuk, hogy az „erdőrendezés” magyarul — minden nyelvi erőszak nélkül — szószerint értelmezhető úgy, hogy az értelmezése teljesen megfelel annak a tartalomnak, annak a lényegnek, amelyet hazánkban a szocialista társadalmi-gazdasági rend építésének folyamatában az erdőrendezéssel (funkcionálisan) be kell töltenünk. És az „erdőrendezés” értelmezésével nem is maradhatunk az „események mögött”. Feladatunk inkább az hogy a jövő követelményeihez képest értelmezzük. Hiszen a „szükségletfedezés” fogalmába, illetve követelményébe ez is beletartozik.

Közvetlenül a felszabadulás után, amikor híre futotta, hogy a Kormány az erdők zömét egycsapásra állami tulajdonba utalta, a Földművelésügyi Minisztérium erdészeti főosztályának vezetőállású dolgozói úgy vélték: Magyarországon erdőrendezésre többé nem lesz szükség. Ők ugyanis az erdőrendezést teljesen azonosították a 10—20 évre szóló erdőgazdasági üzemtervek készítésével. Az ilyen üzemtervek elkészíttetését pedig csak arra az esetre nézve tartották szükségesnek, amikor az erdők magántulajdonban vannak és az államhatalom feladata az, hogy az ún. hozadék, mégpedig legfőképpen a véghasználati hozadék szabályozásával az erdőtulajdonosokat meggátolja erdeik élőfakészletének az általános közérdekkel nem egyező ütemű, illetve mértékű kitermelésében. Arra hirtelenül nem gondoltak, hogy az erdők fenntartása, tervszerű hasznosítása akkor is elsődrendű közérdeknek bizonyul, amikor azok már állami, helyesebben társadalmi tulajdonban vannak.

No, de háború-rombadöntötte országunk újjáépítéséhez aránylag igen sok fa kellett. Viszont erdeink állapotáról, főképpen az élőfakészletünk mennyiségéről és összetételéről, megbízható adatok a szakmai főhatóságnak nem álltak rendelkezésre. Ennek következtében a kitermelésre kerülő fatömegek és a kitermelésük helyének pontosabb megállapítására irányuló tárgyalások évről évre egyre feszültebb légkörben folytak. Mert a jelentkező faszükséglet fedezéséről újra meg újra gondoskodni kellett, másfelől az élőfakészlet túlzott igénybevételének a veszélye miatt szakközösségünkben az aggodalom nőttön-nőtt.

Az, hogy az új államhatalom mint feltétel, az erdők zömének társadalmi tulajdona pedig mint alap, a szocialista erdő- és fagazdálkodás megkezdése szempontjából lehetőség: mindjárt világos volt. Csakhamar teljesen világossá vált azonban az is, hogy ezzel a lehetőséggel élni tulajdonképpen elodázhatatlan szükségyszerűség.

Igy a felszabadulás után mindössze egy-két esztendő telt csak el, s máris

bebizonyosodott, hogy szocialista erdőgazdálkodásunk kibontakoztatásában az erdőleltározásra és általában az erdőrendezésre nagyobb szükség van, mint korábban bármikor volt.

Az erdőrendezés az állami tulajdonú erdők rendezésével kezdődött, s egyidejűleg egy-egy „erdőgondnokság” minden erdejére kiterjedt, — nagyjában-egészében úgy, ahogyan ez a felszabadulás előtti években, a két világháború között történt. A munka azonban, különféle okok miatt, lassan haladt. Ezzel szemben az erdőgazdasági átszervezések, a szervezeti változtatások, igen gyorsan követték egymást. Célszerűnek láttuk tehát, hogy az erdőgazdasági vállalatoktól szervezetenként különálló erdőrendezőiségek életrehívásáról gondoskodjunk, másfelől áttérjünk az ún. helységhatáros erdőrendezésre.

Amíg azonban erre (1950-ben) valóban sor került, bebizonyosodott az is, hogy az erdőrendezés régi alapeszméje — a „szabályos állapot” ideája — fölött pedig végérvényesen eljárt az idő, és hozzá kell fogunk erdőrendezésünk teljes eszmei megújításához.

Ezt az igazságot, persze, nem volt nehéz felismerni. Hiszen végtére sohasem ment az titokszámba, hogy olyan erdőrendezés, amely bárhol, bármikor és bármilyen körülmények, illetve viszonyok között egyaránt megfelelő, sőt a legmegfelelőbb volna: nincs és nem is lehetséges. A gondot igazában az a probléma okozta, hogy a történetesen éppen adott hely, éppen adott idő, éppen adott körülmények pontosabban milyen rendszerű, milyen módszerű, milyen technikájú erdőrendezést determinálnak, — bizonyos mértékű előretartással, mindenekelőtt ahhoz a célhoz, illetve azokhoz a célokhoz (feladatokhoz, érdekekhez) képest, amelyek megvalósítását az erdőrendezéssel szolgálni kell.

Úgy vélem, lényegében most is ezzel a problémával állunk szemben, most is, amikor erdőrendezésünk továbbfejlesztése a gondunk! Szakközönségünk bizonyára egyetérthet a következő tételszerű megállapításokkal:

1. Az „erdőrendezés” és a (pl.) „tíz évre szóló erdőgazdasági üzemterv-készítés” közé nem lehet egyenlőségjelet tenni. Az „erdőrendezés” a „tíz évre szóló erdőgazdasági üzemterv-készítés”-nél a valóságban jóval több munka, és nemcsak papíron végzett munka. A tíz évre szóló erdőgazdasági üzemtervek készítése, sőt elkészítése azonban az erdőrendezési munkakörbe, illetve az erdőrendezőiségek munkafeladatai közé, persze, beletartozik. Ám, az erdőrendezés „vég-ső” eredménye, mondhatnám kész termelvénye, az időszakról időszakra rendezett, s folyamatosan rendben tartott erdő.

2. Az erdőket a terepen (a valóságban) rendezni csakis „helységhatáros”-an lehet, mert végtére minden erdő valamely helység határában terül el. Ezért a helységhatáros erdőrendezés ellen már évek óta elhangzó észrevételek nem egészen logikusak. Az észrevételek tulajdonképpen az „Ált. fatermelési terv” ellen irányulnak, s ez ellen is — a lehetséges egyéb hibákat most nem tekintve — csak akkor indokoltan, ha a véghasználatra előírányzott állományok ilyen célra még általában éretlenek, vagy ha a véghasználatra máris érett állományok ilyen célra sincsenek a tervben kellő mértékben előírányozva. Nyilvánvaló, hogy ilyen esetben a véghasználati hozadék megállapításánál még a „szabályos állapot” ideája kísért, a „tartamosság” jegyében a „gazdaságosság” kárára, jöllehet a véghasználati hozadék megállapításánál elsősorban a vágás-érettségi viszonyokat kell alapul venni. Ezenkívül — azonos tulajdonost, illetve birtokost, kezelőt, használat feltételezve — természetesen több helység határában elterülő erdőkre nézve is végezhető közös véghasználati hozadékszabályozás. Így általában könnyebben érvényesíthető az az elv, hogy a faállományok lehetőleg vágásérettségük idején kerüljenek véghasználatra. De az álló-

mányok véghasználatra való besorolásánál azért mégiscsak ügyelni kell arra, hogy ez ne torkollik túlzott mértékű véghasználati vágáskoncentrációba. Túlzással eleve lehetetlenség a szükségletfedezés, tartamosság és gazdaságosság hármaskörének sokoldalú kielégítése. Különben a „gazdaságosság” is másképp alakul, ha azt csak a véghasználati fakitermelésnek, vagy ha a fatermelés egész zárt körének viszonylatában vizsgáljuk.

3. A szervezeti tekintetben önálló erdőrendezőiségek életre hívása elsősorban társadalmi-gazdasági közérdekből volt célszerű. Ezért a működésükkel kapcsolatban felmerülő minden kiadás fedezetéről az állami költségvetésben történik évről évre gondoskodás. Nem lehet tehát kétséges, hogy az erdőrendezőiségeknek a társadalmi-gazdasági közérdeket elsősorban a szakmai főhatósági igényeknek megfelelő erdőrendezéssel, helyesebben erdőrendezési művekkel kell szolgálniuk. És ezek az igények nemcsak tartalmi, hanem formai igények is. Viszont az erdőgazdasági vállalatoknak is megvannak az erdőrendezési művekkel szemben a maguk igényei. És ezek az igények sem csak tartalmi igények, hanem formaiak is. És ezek kielégítéséről is gondoskodni kell, — feltételezve, hogy a társadalmi-gazdasági közérdekkel nem ellentétesek.

A főhatósági és a vállalati igények az erdőrendezőiségeknek a terepi munkáival, pontosabban ezeknek a munkáknak adott esetben a terepen megvalósított eredményeivel szemben, általában mind tartalmi, mind formai tekintetben teljesen egybeesnek, legalábbis elvileg. Ha ugyanis az erdőrendezőiség az erdő külső határait szakszerűen teszi rendbe, aztán a tagokat, valamint az erdő- és egyéb földrészleteket szakszerűen alakítja meg stb., stb., akkor munkájának eredménye tartalmi és formai tekintetben egyaránt megfelel — sőt csakis így felel meg — mind a főhatósági, mind pedig a vállalati funkciók ellátása szempontjából.

A tíz évre szóló erdőgazdasági üzemtervről azonban már nem állítható, hogy az föltétlenül ugyanazzal a tartalommal és ugyanabban a formában felelne meg teljesen a főhatósági és a vállalati igényeknek.

Amikor 1949—50-ben a „Területkimutatás”, a „Részl. erdőleírás”, továbbá a „Korosztály- és vágásérettségi táblázat”, valamint az „Ált. fatermelési terv” elnevezésű üzemtervi tartozékokat megszerkesztettük, teljesen céltudatosan szerkesztettük meg ezeket úgy, hogy mind tartalmi, mind pedig formai tekintetben elsősorban a főhatósági igényeknek feleljenek meg.

S azt is, hogy ennek az elsődleges követelménynek két évtizeden át alapvetően meg is feleltek, a tapasztalat bizonyítja!

Es meggyőződéssel vallom, hogy ezek az üzemtervi tartozékok a funkciók lényege tekintetében a főhatósági igényeknek továbbra is megfelelnek. Sőt! Mert a főhatósági igények, illetve azok az elvek, amelyeket a megszerkesztésüknél érvényesítettünk, történetileg tartósak.

Ezzel azonban természetesen egyáltalában nem azt akarom állítani, hogy a „Területkimutatás”-on, vagy a „Részl. erdőleírás”-on, vagy éppen a „Korosztály és vágásérettségi táblázat”-on, vagy az „Ált. fatermelési terv”-en semmi fejlesztő jellegű változtatásra ne volna szükség. Föltétlenül szükség van ilyenmire, csak ezekre a kérdésekre itt most nem terjeszkedhetem ki.

Meggyőződésem az is, hogy a szóbanlevő terv-tartozékokra — különösen az „Ált. fatermelési terv”-re — a főhatósági igényeknek teljesen megfelelő tartalommal és formában a vállalatoknak is szükségük van. A vállalatoknak azonban az „Ált. fatermelési terv”-en túlmenően, minthogy ez (tíz esztendőre szóló) keretterv, szükségük van részletes — az általánosnál mindenestre részletesebb — fatermelési tervre (tervekre) is.

Tudomásul kell azt vennünk, hogy a főhatósági szintű igényeket és a vállalati szintű igényeket nem lehet végestelen végig minden tekintetben azonos szerkezetű, illetve azonos tartalmú és alakú erdőrendezési termvmunkálatokkal kiegészíteni. A vállalatoknak a főhatósági igényeken túlmenő igényei is vannak. Szívesen a főhatóságnak vannak, vagy legalábbis lehetnek, olyan igényei is, amelyek vállalati szinten talán föl sem merülnek. Nos, a mindkét szinten egyaránt felmerülő, mintegy közös igényeket, véleményem szerint, a legcélszerűbb azonos szerkezetű, illetve azonos tartalmú és alakú tervtartozékokkal kielégíteni, a speciálisan főhatósági, avagy speciálisan vállalati szintű igényeket pedig különválasztott termvmunkálatokkal.

Kérdés: ki készítse el adott esetben a részletes fatermelési tervet, illetve terveket?

Semmi esetre sem az erdőrendezőség! Vagy legalábbis általában ne az erdőrendezőség. Az erdőrendezőség nincs és általában nem is lehet abban a helyzetben, hogy olyan részletes fatermelési terveket tudjon készíteni, amelynek a megvalósításával a szükségletfedezés, tartamosság és gazdaságosság hármaskövetelménye éves viszonylatban következetesen kielégíthető volna. Márpedig ezt a hármaskövetelményt évről évre is ki kell elégíteni. Az erdőrendezőség viszont (legalább) tíz éves távlatokra tervez.

A részletes fatermelési terveket általában az erdőgazdasági vállalatnak kell tehát készítenie, mégpedig magától értetődőleg a (tíz évre szóló) „Ált. fatermelési terv” megszabta keretek között — évről évre! — következetesen két-három éves előretartással. Így részletes fatermelési terv nem is lehet a (főhatósági jóváhagyást kívánó) tíz évre szóló erdőgazdasági üzemterv tartozéka.

S ebből mi következik? Az, hogy az erdőrendezőségek feladatának az erdőrendezés (belső, irodai munkái) terén az „Ált. fatermelési terv” elkészítésével kell zárulnia.

A tíz évre szóló erdőgazd. üzemtervek összefoglaló, indokoló stb. jellegű tartozékaira most szándékosan nem térek ki. És más olyan tennivalókról sem szólok, amelyek elvégzését a főhatóság az erdőrendezőségek feladatává teheti, de amelyek eredményét nem föltétlenül szükséges a (főhatósági jóváhagyást kívánó) tíz évre szóló erdőgazdasági üzemtervek tartozékainak a sorába utalni.

Ellenben külön rámutatok még egy olyan munkálatra — nevezzük ezt pl. „Erdőrendezési könyv”-nek —, amelyre mind az erdőgazdasági vállalatoknak, mind pedig az erdőfelügyelőségeknek volna egyaránt nélkülözhetetlenül szükségük.

Az „Erdőrendezési könyv”-nek olyan lapokból, illetve lap-párokból kellene állnia, amelyeken egy-egy földrészlet (erdőrészlet) minden tényadata és tervadata (tervszáma) kimutatható volna, sőt, amelyek szerkezete a nyilvántartás-jellegű adatok évről évre történő bejegyzésére is módot nyújtana. Egy-egy földrészlet (erdőrészlet) esetében az „Erdőrendezési könyv” a tény- és tervadatokon kívül, persze, olyan adatokat (információkat) is tartalmazhatna, amelyeket a tíz évre szóló erdőgazdasági üzemterv tartozékaiban nem volna föltétlenül szükséges szerepeltetni. És a könyv lapjait lehetőleg úgy kellene megszerkeszteni, hogy azok (másodlatok formájában) alkalmasak legyenek az adatok gépi feldolgozására.

\*

Befejezésül egészen röviden: erdőrendezésünk továbbfejlesztése sokkal nagyobb jelentőségű probléma, mint amilyennek látszik; valóban sikeres megoldása erdő- és fagazdálkodásunk hatékony továbbfejlesztésének egyik alapvető feltétele.